

החלטת ועדת האתיקה
בעניין קובלנה של חה"כ קולט אביטל נגד חה"כ אריה אלדד
מיום כ"א בסיון התשס"ח - 24 ביוני 2008

1. קובלנת חה"כ קולט אביטל

ביום כ"ב באייר התשס"ח (27 במאי 2008) פנתה חה"כ קולט אביטל בקובלנה אל ועדת האתיקה כנגד התבטאותו של חה"כ אריה אלדד, במסגרת דיון בכנס של השדולה הפרלמנטרית למען הגולן שהתקיים ביום כ"א באייר התשס"ח - 2 במאי 2008, לטענת הקובלת, חה"כ אלדד אמר דברי הסתה חמורים לפיהם "מי שהוציא שטח ריבוני ממדינת ישראל, דינו מיתה".

2. תגובת הנקבל

בתגובתו בכתב של חה"כ אריה אלדד מיום כ"ט באייר התשס"ח (3 ביוני 2008), נטען כי דיוני השדולה אינם מתומללים וכי הקובלת מזקקה כנראה לכותרות התקשורת ולמקטע טלוויזיה אשר שודר לאחר הדיון.

חה"כ אריה אלדד טען כי בדבריו בשדולה הוא אמר כי ראוי להחזיר לשיח הציבורי את סעיף 97ב לחוק העונשין. לדבריו, הוא ציטט את החוק וחילק בין הנוכחים עותק ממנו. מיד לאחר דבריו אלו, הוא הוסיף הבהרה (ששודרה בחלק מן הערוצים) כי הוא מתייחס לכך שהמערכת המשפטית היא אשר צריכה לעסוק בכך, והוא אף פנה בעניין זה ליועץ המשפטי לממשלה.

בפנייתו ליועץ המשפטי לממשלה טוען חה"כ אלדד כי "כיוון שראש הממשלה מר אולמרט הצהיר בקולו שהוא מקיים, באמצעות מתווך טורקי, משא ומתן עם סוריה שתכליתו חתימת הסכם שלום תמורת מסירת רמת הגולן לסוריה, עולים מעשיו לכדי עבירת בגידה. אודה לך אם תורה את המשטרה לחקור בעניין ואם ימצא כי כך עשה מר אולמרט - תורה להעמידו לדין באשמת בגידה".

בנוסף, הדגיש חה"כ אריה אלדד בתגובתו כי חלילה לאיש לחשוב שמותר לו ליטול את החוק לידי.

בהופעתו בפני הוועדה, הוסיף חה"כ אלדד וטען כי אין ציטוט החוק יכול לעלות כדי עבירה אתית וכי כל עוד הסעיף הרלוונטי נמצא בספר החוקים, לא ייתכן שציטוטו מהווה עבירה.

3. החלטת הוועדה

ועדת האתיקה עיינה בקובלנה, בתגובת חה"כ הנקבל בכתב ובדבריו בפניה, והגיעה למסקנה כי המדובר בהתבטאות קשה, בלתי הולמת ומסוכנת לשיח הציבורי.

הוועדה אינה מקבלת את הסבריו של חה"כ אריה אלדד לפיהם הוא ציטט את הוראות החוק הפלילי. לדעת הוועדה, לכל ביטוי יש גם הקשר. ביטויים הנחזים להיות ניטרליים, כגון סעיפי חקיקה, יכולים להפוך לביטויים אסורים - והכל בהתאם להקשר בו הם נאמרים.

הוועדה מדגישה, כי ציטוט מהחוק, כשלעצמו, כמו גם העובדה שהיועץ המשפטי לממשלה אינו רואה עילה לפתיחה בחקירה פלילית, אינם יכולים להוות הגנה מוחלטת מפני עבירה אתית. קיומה של עבירה אתית נבחן על פי הנסיבות. לדעת הוועדה, השימוש בביטוי, לפיו, לכאורה, ראש הממשלה המקיים משא ומתן שתכליתו חתימת הסכם שלום תמורת מסירת רמת הגולן הינו בגדר עובר עבירת בגידה שדינה מיתה, אינו נסבל, גם אם מדובר בציטוט מהחוק. ביטוי כזה יש לשרש מהשיח הציבורי.

הוועדה סבורה שהתבטאות חבר הכנסת חרגה מגבולות חופש הביטוי הלגיטימי. הוועדה הכירה בעבר במתחם רחב של חופש הביטוי המסור בידיו חבר הכנסת, ואולם, במקרה זה, ההקשר בו צוטט החוק, יש בו מסר מאיים המכוון למנוע מראש הממשלה מלפעול בגדרי סמכויותיו.

הוועדה מבקשת שוב להדגיש כי בשנים האחרונות אנו עדים להתבטאויות קיצוניות של חברי הכנסת על רקע הבדלי לאום ומחלוקות פוליטיות. עם זאת, דווקא בימים בהם מתלהט הויכוח הציבורי וקיימת נטייה להחרیف את ניסוח הדברים, על חברי הכנסת להקפיד שלא לחרוג מגבולות ראויים של שיח פרלמנטרי. קיים קו גבול בין חופש הביטוי הפוליטי, הלגיטימי, של חבר הכנסת לבין הפקרות לשון, אשר עלולה להוביל לאלימות ולליבויו יצרים. לאור קיומה של החסינות המהותית מחויבת ועדת האתיקה לפעול על מנת לשרש התבטאויות כאמור.

יצוין, כי בחודש ינואר השנה דנה ועדת האתיקה בקובלנה שהוגשה בנוגע להתבטאות נוספת של חה"כ אלדד. במסגרת אותה קובלנה, הטילה ועדת האתיקה על חבר הכנסת אלדד אמצעי של נזיפה עקב השימוש בביטוי "דם על הידיים" שהופנה כלפי ראש הממשלה (החלטה מס' 27/17 מיום כ"ט בשבט התשס"ח (5 בפברואר 2008)).

4. לאור האמור לעיל, הוועדה סבורה כי בהתבטאותו של חה"כ אלדד יש משום הפרה של סעיף 1א לכללי האתיקה ופגיעה בכבוד הכנסת ובכבוד חבריה.

הוועדה החליטה בהתאם לסמכותה מכוח סעיף 13ד(ד) (4) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, להטיל על חה"כ אלדד הרחקה משיבוות מליאת הכנסת וועדותיה ליום אחד, ובלבד שחבר הכנסת יהיה רשאי להיכנס לשיבה לצורך הצבעה בלבד.

הוועדה הביאה בחשבון כי חבר הכנסת אריה אלדד כבר ננזף בעבר בגין התבטאות שאינה הולמת, ובצד זאת, גם את תגובתו בפני הוועדה של חבר הכנסת לפיה לו היה יודע שהדברים שאמר היו עלולים להתפרש ללקיחת החוק לידיים, הוא היה חוזר ומבהיר ביתר שאת שלא לכך התכוון. משום כך, הסתפקה הוועדה להרחקה משיבוות מליאת הכנסת וועדותיה ליום אחד.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.